

SAD I ZEMLJE AMERIČKOG KONTINENTA

ZVANIČNA DIREKTIVA ZA OKONČANJE RASPRAVE OKO VOĐENIH RAKETA U SAD¹⁾

Vrhovno rukovođenje oružanim snagama SAD, kao i njihova koordinacija postignuti su kroz Ministarstvo odbrane, tako da je u potrebnom momentu obezbeđeno efikasno strategisko rukovođenje oružanim snagama, njihova puna operativna kontrola i integracija u zajednicu kopnenih, pomorskih i vazduhoplovnih snaga.

Podela oružanih snaga SAD na vidove (KoV, RV, RM), prouzrokovala je specifičan razvoj njihovog naoružanja i vlastitog gledanja na osnovne operativno-strategiske probleme i njihovu upotrebu u eventualnom ratu, koja se gledanja često međusobno bitno razlikuju. Osim toga, ovakav razvoj tehničkih sredstava i naoružanja dovodi do spora u njihovom usavršavanju i korišćenju. Tako, naprimer, teško je odrediti kome vidu treba da pripadnu vođene rakete i ko treba da ih razvija. Pripadnici vazduhoplovstva tvrde da su vođene rakete direktan nastavak i budući naslednik aviona, dok oni iz KoV smatraju da su one ustvari usavršena artiljeriska oruđa kopnene vojske. Dosada su te rakete razvijala sva tri vida, što je dovodilo do znatnih nesuglasica i povećanih troškova. Najzad, u sastav svakog pojedinog vida sve više ulaze elementi i ostalih vidova. Tako, naprimer, KoV ima svoju avijaciju (*Army Aviation*) sa oko 4.000 aviona i helikoptera, a postojala je tendencija i za njenim povećanjem. Sva ta pitanja tražila su rešenje koje, kao što piše časopis *U. S. News and World Report*, od 7 decembra 1956, nije mogao dati Zajednički odbor načelnika generalštabova, već je ono nađeno u direktivi ministra odbrane, koja se odnosi na razgraničenje nadležnosti u pogledu razvoja i upotrebe vođenih raketa i avijacije.

Osnovne odredbe ove direktive su:

— Kopnenoj vojsci se ograničava razvoj, kontrola i upotreba sopstvene avijacije i ona mora da napusti svoju ideju o stvaranju superartiljerije dometa 1.600 km.

— Vazduhoplovstvu se dozvoljava da u razvoju vođenih raketa, kako srednjeg tako i velikog dometa (interkontinentalnih), ide do najvećih granica.

— Mornarica zadržava pravo posedovanja i razvoja vođenih raketa i aviona svih tipova koji baziraju na brodovima.

Kopnenoj vojsci se ograničava upotreba aviona sopstvene avijacije na području oko 160 km ispred i 160 km pozadi fronta. U toj će se zoni avijacija KoV moći upotrebiti za komandovanje, održavanje veze, osmatranje, avioizviđanje, korekturu vatre i topografsko snimanje, transportovanje ljudstva i materijala KoV i za sanitetsku evakuaciju. Za izvršenje ovih zadataka mogu se koristiti sledeći aparati:

a) avioni fiksnih krila, konvertiplani i avioni za vertikalno i kratko poletanje i sletanje do 2.268 kg nosivosti;

b) avioni obrtnih krila do 9.072 kg nosivosti, i

c) razne vrste helikoptera.

KoV se uskraćuje upotreba i razvoj vlastite avijacije za izvršenje sledećih zadataka: strategisko i taktičko prebacivanje vazduhom, taktičko izviđanje, zapre-

¹⁾ Ovaj članak čini informativnu dopunu prikaza u *Vojnom delu* br. 4—5/57, str. 317.

čavanje na bojištu i blisku podršku trupa. Ove zadatke, kao i prebacivanje vazdušnodesantnih jedinica, vršiče vazduhoplovstvo za račun KoV.

Po pitanju PA odbrane KoV ima da organizuje i razvija sredstva za odbranu pojedinih tačaka (gradova i važnih vojnih instalacija), a vazduhoplovstvo da organizuje i usavršava sredstva za sektorsku i teritorijalnu PA odbranu, dok mornarica treba tesno da saraduje sa KoV i RV po pitanju obalske PA odbrane, da nabavlja i razvija sredstva PA odbrane od vazduhoplova baziranih na brodovima. Međutim, odgovornost za vazdušnu odbranu kontinentalnih delova SAD i Aljaske snosiće prvenstveno komanda kontinentalne vazdušne odbrane, koja u tom cilju podnosi predloge i zahteve Zajedničkom odboru načelnika generalštabova. Zato nijedan vid oružanih snaga SAD neće ubuduće moći jednostavno da planira dalje instalacije za rakete bilo kog tipa dok ne dobije odobrenje od Zajedničkog odbora načelnika generalštabova. Posebna pažnja se poklanja PA odbrani prekomorskih područja. U tom cilju komandant vojišnog vazduhoplovstva, u saglasnosti sa komandantom dotičnog vojišta, usklađuje sadejstvo PA jedinica svih vidova.

Dalje se KoV dozvoljava razvoj i posedovanje vođenih raketa za taktičku upotrebu u zoni do 160 km od linije fronta. Pošto će se takve rakete lansirati sa položaja udaljenih od linije fronta približno 160 km, to njihov domet treba da bude oko 320 km. Podrška trupa preko ovog dometa spada u nadležnost vazduhoplovstva.

Razvoj vođenih raketa srednjeg dometa baziranih na zemlji spada u isključivu nadležnost vazduhoplovstva, dok razvoj i upotreba raketa istog tipa koji se lansiraju sa brodova spada u nadležnost mornarice.

Interkontinentalne balističke rakete, kao i ranije, razvijaaće i usavršavati isključivo vazduhoplovstvo.

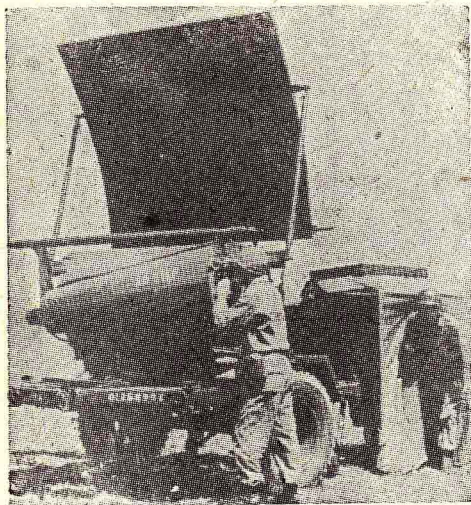
Svi su vidovi obavezni da se pridržavaju navedene direktive. Međutim, oni će produžiti sa radom na projektovanim vođenim raketama sve do njihove realizacije, za što će dobiti i odgovarajuće kredite.

T. M.

(U. S. News and World Report, SAD, 7 decembar 1956)

NOVI AMERIČKI RADIOLOKATOR ZA OTKRIVANJE MINOBACAČA

Tehnička laboratorija američke Službe veze u *Fort Monmouth*-u usavršila je novi radiolokator *AN/MPQ-4*, koji ima *elektronski mozak*, a konstruisan je na bazi najnovijih dostignuća radarske tehnike.



Ovaj lokator za nekoliko sekundi precizno određuje položaj neprijateljskih bacača, a ima veći domet od svih dosada poznatih bacača.

Čvrste konstrukcije a pokretljiv, lokator raspolaže svime što mu je potrebno za dejstvo, ali nema izvor energije; montira se na prikolica sa dva točka koja se lako vuku i sprema se za dejstvo u roku od nekoliko minuta. Može raditi bilo sa svojih prikolica, bilo sa postolja koje se smešta u ukopani zaklon na udaljenju od oko 150 m — radi upravljanja sa daljine i bezbednosti poslužioca u slučaju da lokator padne pod dejstvo neprijateljske vatre.

Efikasnost lokatora povećana je stalnom antenom koja automatski hvata sve što naiđe u njen sektor.

Projektili se pojavljuju na radarskom ekranu i kada budu centrirani

i uhvaćeni u odgovarajući krst končica, računar daje neposredne koordinate pomoću kojih se na karti može tačno odrediti mesto neprijateljskog vatrenog položaja.

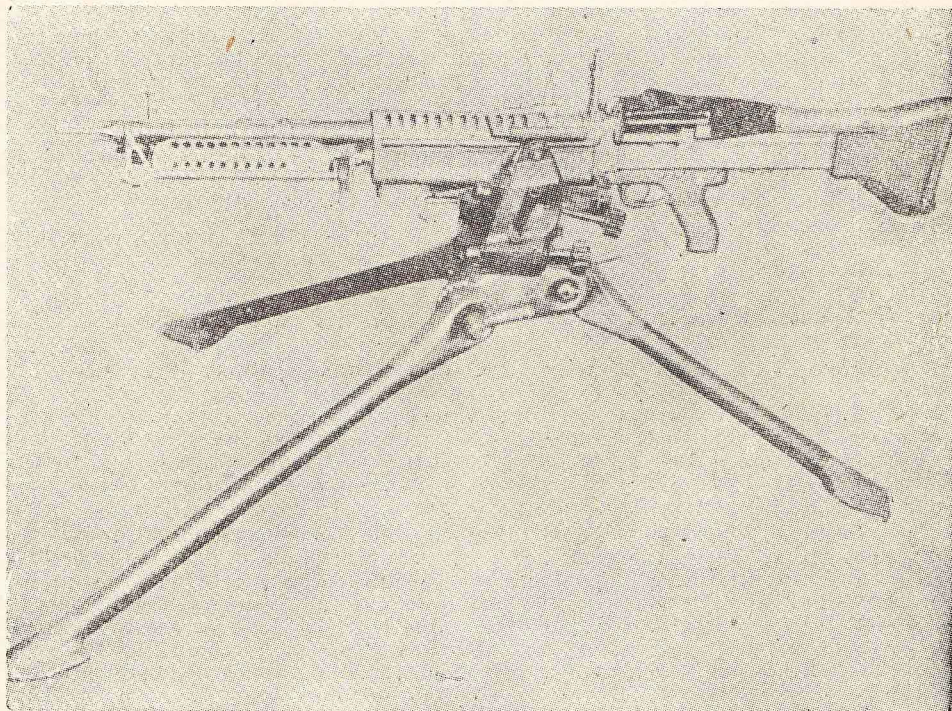
U brdovitom zemljištu podaci dobijeni od računara popravljaju se za visinu položaja bacača; lokacija se izvodi tako brzo da se procedura završava za nekoliko sekundi. Ako se ovi podaci dostave nekoj bateriji, može se odmah otvoriti vatra na neprijateljski minobacač.

(Army, SAD, mart 1957)

NOVI AMERIČKI LAKI MITRALJEZ

Američka vojska je za svoje naoružanje usvojila novi laki mitraljez M.60, kalibra 7,62 mm, za opštu upotrebu; ovaj kalibar je inače prihvaćen od NATO-a. Oruđe će zameniti 3 dosadašnja mitraljeza većeg kalibra.

Ovo novo oruđe sa vazdušnim hlađenjem, sa dvonošcem, teži oko 10,5 kg i dugo je oko 1 m; ima rotacioni zatvarač i metalni redenik koji se može rasklapati. Izbacuje 600 metaka u minutu i može dejstvovati sa dvonošca, novog lakog tronošca, ili iz ruke — u toku juriša.



Magacin za municiju je hromiran, što znatno povećava rok trajanja njegove upotrebljivosti; ovaj magacin, kao i gasni sistem, mogu se zameniti za nekoliko sekundi. Prvo naoružanje ovim mitraljezom otpočeće 1959 godine sa 101-om vazdušnodesantnom divizijom.

(Army, SAD, mart 1957)

USTANOVA ZA BORBENO OSMATRANJE

Uskoro će u Vašingtonu biti obrazovana posebna ustanova za proučavanje borbenog osmatranja (*Army Combat Surveillance Agency*). Ona će koordinirati, ubrzati i unaprediti sprovođenje sistema borbenog osmatranja koji će primenjivati trupni komandanti. Ovaj sistem će upotrebljavati elektronsku i tehničku opremu koja će komandantima pomagati u pribavljanju podataka o neprijatelju na bojištu. Pored toga, ova nova ustanova će se baviti i naučno-istraživačkim radom, usavršavanjem i opitima sa tehničkim sredstvima i opremom, njihovom proizvodnjom, razvojem i usavršavanjem doktrine i metoda za njihovu primenu, kao i nastavom i obukom potrebnog tehničkog osoblja. Ona će biti potčinjena Upravi veze.

(*Armor*, SAD, mart—april 1957)

AMERIČKI NAFTOVOD U ŠPANJI

Naftovod i sistem snabdevanja benzinom koje SAD izgrađuju u Španiji i koji staje 41 milion dolara, dobili su svoju prvu pošiljku od 42.000 barela (1 barel = 1,59 hl) pogonskog goriva za dizel-motore. Nafta je pumpana u podzemnim cisternama u Roti, severno od Kadisa, i biće upotrebljena u okviru četvoromesečnog ispitivanja naftovoda dužine 750 km koji je izgrađen do Saragose. Tri aglomeracije cisterni duž ovog naftovoda mogu da prime 6 miliona buradi avionskog benzina. Cisterne kod Rote primiče 500.000 rezervnih buradi za američko vazduhoplovstvo i 700.000 buradi za ratnu mornaricu. Ostala postrojenja za uskladištenje zaliha obuhvataju aglomeraciju cisterni od 370.000 buradi u blizini Madrida i postrojenje od 100.000 buradi u američkoj vazduhoplovnoj bazi kod Torehona, u blizini Madrida.

Naftovod je na celoj svojoj dužini ukopan oko 1 m. Benzinske cisterne su takođe podzemne, pokrivene slojem betona od 2 m, iznad koga se nalazi sloj zemlje. Naftovod može sprovesti jednovremeno više vrsta pogonskog goriva.

(*Military Review*, SAD, mart 1957)

VELIKA BRITANIJA

BRITANSKA BELA KNJIGA O NOVOJ ODBRANENOJ POLITICI

Nedavno je izišla britanska Bela knjiga pod naslovom *Odbrana — konture buduće politike*¹⁾, koja ustvari sadrži govor ministra odbrane Dankana Senda koji je održan pred britanskim Parlamentom. U njemu se iznosi nov plan odbranbene politike Britanije i uzroci koji su naveli vladu da preduzme ovako radikalne i smele mere. Bela knjiga sadrži ove važnije postavke:

Došlo je vreme da se izvrši revizija ne samo obima nego i karaktera odbranbene politike. Poslednjih godina je vojna tehnika učinila dramatičan napredak. Novo i sve moćnije oružje neprekidno se zamenjuje i to sve bržim tempom. Za nepunih deset godina, atomska bomba koja je bačena na Hirošimu, prevaziđena je mnogo snažnijom hidrogenskom ili *megatonskom bombom*. Istovremeno se razvijalo i raketno naoružanje, kako ofanzivnog tako i defanzivnog karaktera. Već je duže vremena jasno da ovaj naučni napredak mora radikalno izmeniti čitavu osnovicu vojnog planiranja. Međutim, tek je sada postalo dovoljno jasno da se, uz izvestan stepen sigurnosti, može revidirati dosadašnja odbranbena politika.

Ekonomski razlozi su takođe vrlo bitan činilac koji diktira odgovarajuće promene. Uticaj Britanije u svetu zavisi najpre i nadasve od njene zdrave unutrašnje ekonomike i uspeha u spoljnoj trgovini. Bez ovoga vojni potencijal ne bi mogao dugo da se održi. Za poslednjih pet godina odbrana je apsorbavala prosečno 10% britanskog bruto nacionalnog dohotka. Oko 7% radnog stanovništva nalazi se u

¹⁾ *Defence, Outline of Future Policy*, London, april 1957.

sklopu oružanih snaga ili radi za njih. Osmina proizvoda metalne industrije, od koje u velikoj meri zavisi britanska spoljna trgovina, namenjena je odbrani. Veliki broj kvalifikovanih naučnika i inženjera nalazi se u vojnim institucijama.

Što se tiče vojnih obaveza Britanije u sklopu zapadnih sila, konstatuje se da su osnovni zadaci njenih oružanih snaga: odstranjivanje i odbijanje agresije i u zajednici sa snagama savezničkih država i odbrana britanskih kolonija i protektorata od lokalnih napada, a takođe i preduzimanje ograničenih operacija van metropole — u slučaju potrebe. Cilj treba da bude obezbeđenje Britanije dobro opremljenim snagama, dovoljnim za izvršenje navedenih zadataka, koje neće zahtevati više novca, ljudstva i drugih sredstava nego što je to zaista neophodno.

Kolektivna odbrana mora imati posebno mesto. Ogromno povećanje snage oružja za masovno uništavanje istaklo je činjenicu da nijedna zemlja ne može više sebe da zaštiti izolacijom. Odbrana Britanije mogućna je samo kao deo kolektivne odbrane. Konceptija kolektivne odbrane osnovica je Severnoatlantskog, Bagdadskog i Pakta Jugoistočne Azije. Dosada je Britanija snosila veliki deo tereta odbrane Zapada. Treba dodati činjenicu da, izuzimajući SAD, u sklopu zapadnih sila Britanija jedina raspolaže nuklearnim oružjem »na kome u velikoj meri počiva mir u svetu«.

S druge strane, može se slobodno reći da danas ne postoje sredstva adekvatne zaštite britanskog stanovništva od napada nuklearnim oružjem. Zapad je u sadašnjem periodu, u pogledu zaštite, uglavnom zavisao od nuklearnog kapaciteta SAD. Britanija je obavezna da poveća svoju nuklearnu moć, te konstantno proizvodi atomske bombe. *Megatonsko* oružje je u razvoju; uskoro će i ono biti isprobano i pristupiće se njegovoj proizvodnji. S obzirom na to da mir u velikoj meri zavisi od straha nuklearne odmazde, bitno je da se eventualnom neprijatelju ne dozvoli da računsa sa uništenjem aerodroma u Britaniji pre nego što avijacija izvrši polete sa njih. Stoga je odbrana aerodroma bombarderske avijacije dobila ogroman značaj. U istom cilju će se održavati vazduhoplovne snage manjeg obima od sadašnjih, ali sasvim dovoljne za ovu ograničenu namenu. One će se postepeno opremiti dirigovanim projektilima *vazduh — vazduh*. Lovačku avijaciju će u dogledno vreme zameniti sistem dirigovanih projektila *zemlja — vazduh*.

Bilo bi pogrešno ako se po pitanju civilne zaštite ne bi blagovremeno preduzele mere za svođenje efekta nuklearnih napada na minimum, ukoliko se zastrašivanjem ne bi uspeo da se rat izbegne. Civilna odbrana mora da zauzme vidno mesto u planiranju odbrane uopšte. Osnovni zadatak u ovom pogledu za period 1957/58 biće da se održe postojeće lokalne organizacije civilne zaštite i da se stvori osnova za dalje planiranje. Naročita će se pažnja u perspektivi obratiti službi osmatranja i javljanja.

Što se tiče udela Velike Britanije u sklopu atlantske i evropske odbrane, smatra se da je on neproporcionalno veći od drugih zemalja Zapada. Stoga će se britanske kopnene snage na Rajni smanjiti u narednih dvanaest meseci od 77 na 64.000. Predviđa se i dalje njihovo perspektivno smanjivanje. Snage taktičkog vazduhoplovstva koje se nalaze u Z. Nemačkoj upola će se smanjiti do kraja marta 1958. Jedan deo eskadrila u Z. Nemačkoj biće snabdeven atomskim bombama. Slično smanjenje će se izvršiti i u lakim bombarderima stacioniranim na Ostrvu i namenjenim Severnoatlantskom paktu.

Uloga pomorskih snaga u *totalnom ratu* je prilično nejasna. Možda će početna nuklearna bombardovanja i protivbombardovanja avionima ili raketama biti toliko efikasna da će do završetka rata doći za nekoliko nedelja ili čak i dana. U ovom slučaju pomorske snage ne bi odigrale nikakvu značajniju ulogu. Ako se, pak, nuklearna bombardovanja ne pokažu neposredno odlučujućim, biće od velikog značaja očuvanje atlantskih komunikacija od napada podmornica. Bitno je zbog toga da Severnoatlantski savez raspolaže solidnim pomorskim snagama. Britanija će dati svoj udeo, ali u nešto manjem obimu od dosadašnjeg.

Srednji Istok je važan za Britaniju, te će zato na ovom području i dalje ostati znatne snage, uključujući i bombardersku eskadrilu baziranu na Kipru — sposobnu za izvršenje nuklearnog bombardovanja.

Daleki Istok je u strategiskom pogledu takođe važan za Britaniju. Pored ostalih obaveza u ovom delu sveta, Britanija je i član SEATO i ANZAM (Australija, Novi Zeland, SAD) pakta.

S obzirom na smanjenje garnizona i drugih britanskih snaga van Ostrva, od posebne je važnosti mogućnost da se vrlo brzo upute pojačanja u onaj deo sveta gde to potreba zahteva. Centralna rezerva će biti stacionirana na Ostrvu. U ovom pogledu naročita pažnja će se obratiti transportnoj avijaciji.

Osnovu ratne mornarice treba da čine nosači aviona oko kojih treba stvarati grupe u koje bi, pored nosača, ušli i drugi borbeni i pomoćni brodovi.

Problem ljudstva za oružane snage je od posebne važnosti. Vojna obaveza kao osnovni izvor ljudstva pokazala se krajnje neekonomičnom. S druge strane, već izneti stavovi nalažu znatno smanjenje oružanih snaga. Ovo su osnovni razlozi što će se ubuduće ponovo preći na dobrovoljni sistem popunjavanja oružanih snaga. Sva tri vida sada broje 690.000, a za narednih dvanaest meseci ovaj broj će spasti na 625.000. U 1962 godini predviđa se brojno stanje od 375.000 ljudi. Vojna obaveza će se potpuno ukinuti 1960, a dotle će se postepeno smanjivati. Ovo za vazduhoplovstvo i mornaricu nije naročiti problem, jer i sada gro ljudstva ova dva vida čini stalni sastav. U kopненоj vojsci u kojoj svega oko 80.000 pretstavlja ljudstvo sa rokom iznad tri godine, biće teže rešiti pitanje popune stalnim sastavom. Da bi se obezbedio što širi odziv za službu u oružanim snagama, vlada će težiti da učini život u armiji privlačnijim. Plata se već povećava. Obratiće se pažnja modernizaciji kasarni, izgradnji stanova za ženjene i sl. Razmatraju se i mogućnosti obezbeđenja odgovarajućeg zaposlenja po povratku iz armije.

Rezervne snage će i dalje igrati vrlo vidnu ulogu u odbrani.

Po pitanju naučno-istraživačkog rada i razvoja naoružanja i opreme, konstatuje se da, ako se želi da oni uvek budu moderni, neophodna su stalna istraživanja i razvoj. Međutim, s obzirom na nedovoljan broj naučnog osoblja i inženjera u industriji, neophodno je vojni program u ovom pogledu svesti isključivo na ono što je bitno. Zato će se veliki prioritet dati razvoju britanskog nuklearnog oružja pogodnog za upotrebu pomoću bombardera i balističkih raketa. Izrađivaće se takođe nuklearne bojeve glave za dirigovane projekte. Bliska saradnja sa SAD na istraživanju i izradi balističkih raketa i dirigovanih projektila, koja je otpočela 1953, dala je obostrane koristi i zato će se i dalje razvijati. Postignuti principiijelni sporazum o dobijanju američkih raketa uštediće vreme i novac i omogućiće da se rad koncentriše na usavršenije modele. Predviđa se, u dužoj perspektivi, izrada nadzvučnih bombardera. U pogledu PAO težište je na dirigovanim projektilima zemlja — vazduh koji treba da zamene lovačku avijaciju, a ova se dalje neće razvijati ni kvalitativno ni kvantitativno. Posebna pažnja će se obratiti razvoju nuklearnog pogona za potrebe mornarice.

Smanjenje oružanih snaga ističe problem oficira koji će morati da napuste armiju, a još nemaju godine službe i starost za dobijanje penzije. Predviđeno je da se ovakvim oficirima isplati otpremnina pri izlasku iz armije i da se učini sve kako bi im se obezbedilo odgovarajuće zaposlenje u građanstvu.

Budžet oružanih snaga. Za budžetsku 1956/57 godinu iznosi 1.600 miliona, a u sledećoj budžetskoj godini svodi se na 1.420 miliona funti. Iako nije moguće predvideti visinu budžeta u kasnijim godinama, ipak je jasno da njegovo smanjivanje neće nikako ići ukorak sa smanjivanjem oružanih snaga. Ovo je prvenstveno uslovljeno stalno rastućom složenošću modernog naoružanja i opreme, zatim povećanjem troškova održavanja regularne armije, sastavljene isključivo od stalnog kadra, i činjenicom da će biti zaposleno srazmerno više civilnih lica u oružanim snagama. No i pored toga, po mišljenju britanske vlade, kada se izneti plan bude potpuno ostvario, doći će do velikog rasterećenja nacionalne ekonomike. Pre svega, znatan broj obučenih lica, uključujući i mnoge vrlo tražene naučnike i inženjere, moći će se uključiti u civilnu industriju. I eksport i kapitalne investicije dobiće na ovaj način.

*

Ovo su osnovni podaci iz plana nove odbranbene politike Velike Britanije koji, po rečima samog ministra Senda, pretstavlja najveće promene u vojnoj politici koje su ikada učinjene u mirnodopskom periodu. Plan je već počeo da se ostvaruje iako se, kako u britanskoj tako i u drugoj zapadnoj literaturi, mogu naći vrlo oštre primedbe na pojedine njegove postavke.

NOVE BRITANSKE PROTIVPODMORNİČKE FREGATE

U Britaniji je spušteno u more 7 protivpodmorničkih fregata dveju novih klasa koje su u izgradnji. 5 od 12 planiranih fregata klase *Blackwood* dovršeno je prošle godine, a 2 od 6 klase *Witby* su poručene. Brodovi klase *Blackwood* su pre-rađeni i mogu se u slučaju rata serijski proizvoditi. Dužina im je oko 100 m, a deplasman 1.300 tona. Naoružani su sa 3 PA topa *Bofors* 40 mm, 2 garniture dvostrukih torpednih cevi kalibra oko 50 sm i 2 garniture podmorničkih bacača *Limbo*. Smatra se da ove fregate imaju brzinu 22 čvora.

Fregate klase *Witby* imaju deplasman 2.000 tona i opremljene su radarskim uređajima za navođenje podmorničkih aviona. Ova klasa može postići brzinu od 30 čvorova i naoružana je sa 2 topa 120 mm i 2 topa kalibra 40 mm; zatim 2 bacača *Limbo* i 12 torpednih cevi. 18 brodova ovih dveju klasa zamenjuje starije tipove fregata britanske flote.

(*Military Review*, SAD, mart 1957)

FRANCUSKA

STVARANJE OKRUŽNIH VOJNIH KOMANDI U FRANCUSKOJ

Dekretom od 27 decembra 1956 godine date su glavne smernice u pogledu reorganizacije francuske teritorijalne odbrane. Na osnovu ovog dekreta, državni sekretar oružanih snaga odlučio je da se u svakom okrugu, čije glavno mesto nije sedište neke vojne jedinice, obrazuje vojna komanda, čiji će komandant biti pukovnik kopnene vojske, sa sedištem u glavnom mestu okruga. U okruzima čije je glavno mesto već sedište neke vojne jedinice, komandant te jedinice biće ujedno i komandant vojne komande.

Kao potčinjeni komandantu vojne jedinice, komandant vojne komande imaće ove dužnosti: organizovanje unutrašnje odbrane teritorije i buke rezervnih lica čija je upotreba predviđena za ovu svrhu; vojnu pripremu obveznika; kontrolu pripreme mobilizacije u okviru ovlašćenja dobivenih od komandanta vojne jedinice.

(*L'officier de réserve*, Francuska, april 1957)

NOVA FRANCUSKA ŠKOLA ZA PRIMENU NUKLEARNE ENERGIJE U MORNARICI

Nema sumnje da će tokom sledećih godina primena nuklearne energije u mornarici, kako u pogledu pogona tako i naoružanja, dobiti široke razmere. To će zahtevati novo tehničko obrazovanje za sve pripadnike mornarice. U tom je cilju i osnovana u Francuskoj ova škola, namenjena pomorskim oficirima i mornarima — specijalistima, sa glavnim zadatkom da obrazuje oficire i posade buduće atomske podmornice. Škola će imati potpune kurseve za već specijalizovano osoblje (inženjerski atomski kurs u Sakleju, staž tehničke službe za brodogradnju i brodsko naoružanje) i skraćeni kurs za nespecijalizovano osoblje, namenjeno da popuni štabove i posade brodova na atomski pogon. Škola će se nalaziti u Šerburu i biće priključena Upravi pomorskih vojnih akademija.

(*La Revue maritime*, Francuska, april 1957)

VESTI IZ NATO-a

POMORSKI MANEVRI NATO-a Manevar *Medaswex 17*

Radi vežbanja mornaričke avijacije u okviru pomorskih snaga NATO-a, održan je od 9 do 18 februara o. g. manevar poznat pod imenom *Medaswex 17*. Manevar je održan duž obala Provanse i u njemu su učestvovala pomorske i vazdu-

hoplovne snage Velike Britanije, Italije i Francuske. Ovo vežbanje, kojim je rukovodio francuski vice-admiral Zozan, bilo je podeljeno na dve faze: od 10—13 februara izvođene su vežbe u protivpodmorničkim dejstvima, a od 15—17 februara održana je skupna vežba, operacija protivpodmorničke grupe *hunter-killer*, vežba u čišćenju mina i, u zajednici sa vazduhoplovnim snagama, vežbe u teritorijalnoj vazdušnoj odbrani. Od francuskih pomorskih jedinica u tom manevru su učestvovali: nosači aviona: *Bois-Belleau* i *Arromanches*; komandni brod *Gustave Zédé*; eskorteri eskadre: *Guichen*, *Chevalier Paul*, *Dupetit Thouars*, *Kersaint*, *Vauquelin*, *Cassard*; brzi eskorteri: *Le Brestois*, *Le Bordelais*; podmornice: *Sirène*, *Roland-Morillot*, *Blaison*; tanker *Elorn*, kao i flotila za protivpodmornička dejstva 23F i avioni-lovci.

(*La Revue maritime*, Francuska, april 1957)

*

Manevar *Green Epoch*

Istovremeno kad i *Medaswex 17*, održan je, od 12—15 februara ove godine, još jedan manevar pomorskih snaga NATO-a, nazvan *Green Epoch*. Njemu je prisustvovao i admiral Sala, pomoćnik vrhovnog komandanta NATO-a u Evropi, sa grupom oficira štaba NATO-a. Oni su bili ukreani na nosaču aviona *Forrestal*, od 65.000 tona, koji je došao da, u okviru 6 američke flote, smeni nosač aviona *Coral Sea*. Osim nosača aviona *Forrestal* i *Lake Champlain*, liniskog broda *Iowa*, teške krstarice *Salem* i krstarice *Boston*, u manevru je još učestvovalo 18 eskortnih razarača i 5 podmornica.

Poznato je da bi u eventualnom ratu 6 američka flota, kojom sada komanduje vice-admiral Čarlz Braun, bila pridata komandi NATO-a za južnu zonu, čiji se glavni štab nalazi u Napulju, a koja je takođe pod komandom vrhovnog komandanta NATO-a u Evropi.

(*La Revue maritime*, Francuska, april 1957)

ODBRANBENI KOLEDŽ NATO-a¹⁾

(U *Vojnom delu* br. 12/56 objavljen je prikaz članka o raznim ratnim školama zapadnih zemalja. Ovaj članak bi mogao poslužiti kao njegova dopuna.)

Koledž je osnovan 1951 na potsticaj generala Ajzenhauera, tadašnjeg vrhovnog komandanta NATO-a. Cilj osnivanja Koledža bio je stvaranje kvalifikovanog kadra za štabove i komandne položaje NATO-a. Sem toga, želelo se da svaka zemlja-članica ima u višim civilnim i vojnim ustanovama NATO-a svoje zastupnike koji su osposobljeni za internacionalnu saradnju. Za sedište Koledža izabran je Pariz, pošto je u njemu koncentrisana većina nadležstava NATO-a.

Koledž je potčinjen izvršnom organu Vojnog odbora NATO-a ili t.zv. Stalnoj grupi (*Standing Group*) sa sedištem u Vašingtonu, čiji je zadatak da utvrđuje strategijske smernice i koordinira odbranbene planove raznih savezničkih komandi i rad raznih institucija koje se bave specijalnim problemima NATO-a. Jedna od takvih institucija je i sam Odbranbeni koledž NATO-a.

Koledž traje pola godine i ima za cilj da uvede učesnike tečaja u mnoga područja koja su naročito važna za NATO: organizaciju i ciljeve NATO-a, glavne faktore koji su od značaja za njegove odbranbene napore, bilo vojne, ekonomske, političke i društvene ili psihološke prirode; zatim, u organizaciju i metode rada raznih savezničkih nadležstava i štabova, specijalne probleme i ocenu potencijala svake zemlje-članice pojedinačno.

Koledžom upravlja komandant koga pomažu četiri rukovodioca nastave i grupa od 12 oficira-nastavnika. Ovi su nadležni za pitanja iz područja kopnenih, vazdušnih i pomorskih oružanih snaga, kao i za političke i privredne probleme,

¹⁾ J. Schultz — Naumann: Die Nato — Akademie, *Allgemeine Schweizerische Militärzeitschrift*, Švajcarska, mart 1957.

stim što drže i organizuju predavanja stranih referenata sa diskusijom. Pored toga, vode nadzor nad diskutantskim grupama slušalaca i utvrđuju smernice rada komiteta.

Instruktori su većinom vojna lica, ali jedan nastavnik pripada civilnom sektoru. Postavljaju se na dve godine, a dolaze iz Amerike, Francuske, Engleske, Kanade, Italije i Holandije. Njihov zadatak je da pod rukovodstvom vode grupne nastave pripremaju teme koje će se obrađivati po pojedinim komitetima i diskutantskim grupama, pri čemu pomažu rad učesnika svojim savetima.

Učesnici dolaze na kurs po ključu koji je sastavljen po vojnom i političkom značaju svake pojedine zemlje-članice NATO-a. Oko 75% učesnika kursa su vojna lica (većinom pukovnici, a delom i potpukovnici), dok je 25% službenika iz raznih ministarstava zemalja NATO-a. Preduslovi za izbor učesnika tečaja su lične kvalifikacije u službi i dobro poznavanje stranih jezika. Broj učesnika u Koledžu se kreće od 53—57 slušalaca.

Nastava traje od 9—17 časova svakog dana sem subote. Ona se odvija u okviru radnih kružoka u kojima se obrađuju problemi obuhvaćeni u predavanjima, zatim kroz diskusije, ograničenim brojem učesnika i kroz razne naučne ekskurzije koje služe za upotpunjavanje znanja stečenog teoriskim radom.

Koledž raspolaže velikom salom za nastavu u plenumu i salama za konferencije i rad komiteta i diskutantskih grupa. Opremljen je kinoaparaturom, raznim pokretnim kartama, grafikonima i bogatom bibliotekom snabdevenom delima političkog, vojnog i privrednog karaktera.

Svaki se radni komitet sastoji od po 6 slušalaca iz raznih zemalja (zajedno vojna i civilna lica), što omogućava živu razmenu mišljenja. Svi učesnici Koledža podeljeni su na 9 komiteta, a svi ovi rešavaju isti problem. Različita rešenja komiteta iznose se zatim na generalnu diskusiju plenuma i svaki član komiteta mora da brani svoje mišljenje i da kritički analizira rešenja ostalih. Ovakvom diskusijom dolazi se na plenumu do zajedničkog stava.

Prednost rada u komitetu je u tome što se u toku vremena provedenog u Koledžu obrađuje više problema i što se svaki od tih novih zadataka rešava nanovo sa promenom slušalaca u komitetu. Na taj način svaki slušalac dolazi u dodir sa pripadnicima ostalih nacija na zajednički usmerenom radu.

Najbolja rešenja datog problema sa svakog tečaja šalju se Savetu NATO-a i ostalim višim instancijama i služe kao podloga za njihov rad. No, težište predavanja ne leži samo na vojnim temama, nego još više na političkim i psihološkim znanjima. Predavači su stručnjaci u svojim disciplinama i visokog vojnog ili civilnog ranga.

Diskusantske grupe obrađuju naročito intenzivno pitanje iz vojne i privredne problematike.

Putovanjima u strane zemlje slušaoci stiču sliku o najvažnijim političkim, privrednim i vojnim problemima. Pritom imaju mogućnosti da bilo putem zvaničnih prijema ili privatnih poseta prodube svoja znanja u ličnom dodiru i razgovoru sa ljudima dotične zemlje.

Prilikom obilaska zemalja NATO-a slušaoci posećuju ujedno i komandu za Južnu Evropu u Napulju, komandu za Sredozemno More na Malti i komandu za Sev. Evropu u Oslu, dobijajući svuda potrebne informacije o njihovim specifičnim problemima.

L. M.